

IZTIRJENO.

Fotografska razstava, predstavitev spletne zbirke esejev *FootNotes* in zaključni dogodek projekta *Biografije istrskih poti*

ŠPELA LEDINEK LOZEJ | Inštitut za slovensko narodopisje

✉ spela.ledinek@zrc-sazu.si

NATAŠA ROGELJA CAF | Inštitut za izseljenstvo in migracije

✉ nataša.rogelja@zrc-sazu.si

Izvleček: IZTIRJENO je bil trodelni dogodek v Atriju ZRC SAZU, ki je povezal fotografsko razstavo Ajde Schmidt, predstavitev spletne zbirke esejev *FootNotes* in okroglo mizo o izsledkih raziskovalnega projekta *Biografije istrskih poti* (2022–2025). Projekt je z uporabo hoje in pisanja kot raziskovalnih praks vzpostavil dialog med mejami in potmi ter s pomočjo hodinarjev, kuriranih raziskovalnih pohodov, razvil biografije petih pletežev poti v Istri. Dogodek je v ospredje postavil medkorak – procesne, čutne in eksperimentalne zapise (fotografije, eseje, avdiovizualne beležke in zemljevidenja), ki razpirajo hibriden prostor med znanostjo in umetnostjo ter osvetljujejo nelinearne, odprte raziskovalne postopke.

Ključne besede: *FootNotes*, *hodinar*, hoja, pisanje, eksperimentalne metodologije, Istra, poti, meje

ESTIRPATO.

Mostra fotografica, presentazione della raccolta online di saggi *FootNotes* ed evento conclusivo del progetto *Biografie dei percorsi istriani*

Rassunto: ESTIRPATO è stato un evento articolato in tre parti, svoltosi nell'Atrio dello ZRC SAZU, che ha riunito la mostra fotografica di Ajda Schmidt, la presentazione della raccolta online di saggi *FootNotes* e una tavola rotonda dedicata ai risultati del progetto di ricerca *Biografie dei percorsi istriani* (2022–2025). Il progetto, attraverso l'uso del camminare e della scrittura come pratiche di ricerca, ha instaurato un dialogo tra confini e percorsi e, grazie agli *hodinarji* (camminatori), ovvero alle passeggiate di ricerca curate, ha sviluppato le biografie di cinque intrecci di percorsi in Istria. L'evento ha posto al centro l'*inter-passo* (*med-korak*): registrazioni processuali, sensoriali ed esperimentali (fotografie, saggi, appunti audiovisivi e pratiche di mappatura) che aprono uno spazio ibrido tra scienza e arte e mettono in luce procedure di ricerca non lineari e aperte.

Parole chiave: *FootNotes*, *hodinar* (camminatore), camminare, scrittura, metodologie sperimentali, Istria, percorsi, confini

IZTIRJENO je bil poimenovan trodelni dogodek, ki se je 10. novembra 2025 odvil v Atriju ZRC SAZU. Združil je fotografsko razstavo Ajde Schmidt,¹ predstavitev spletnega

časopisa *FootNotes* in okroglo mizo o izsledkih raziskovalnega projekta *Biografije istrskih poti* (2022–2025). Projekt si je prizadeval osvetliti uporabo hoje in pisanja v raziskovalnem procesu ter posestaviti razumevanje Istre z vzpostavitvijo dialoga med mejami in potmi. Rezultat projekta so bile

¹ Razstava je bila na ogled med 10. novembrom in 1. decembrom 2025.

Zajem spletne strani FootNotes (vir: Spletna stran 2).

biografije petih izbranih pletežev poti – infrastrukturnih linij, vodnih poti, projektno-dediščinskih stez, arheoloških sledi in migrantskih poti. Biografije poti temeljijo na predhodnih raziskavah, ki so bile v projektu nadgrajene oziroma preizkušene s hodinarji, skupinskimi kreativno-raziskovalnimi pogoji; zaznamuje jih dinamično prepletanje, brstenje začetkokoncev, kot tudi odklon od linearnosti in čistosti.²

V središču IZTIRJENEGA je bil medkorak; besede, skice, avdio, video in fotografske beležke, razvrščene v tri sklope – fotografije, spletno zbirko esejev in zemljevidenje korakov.

Prvi korak, fotografska razstava oblikovalke Ajde Schmidt, je sledil infrastrukturnemu hodinarju, ki smo ga sodelavke in sodelavci projekta izvedli med 7. in 9. majem 2024 na območju gradnje drugega tira pri Kozini, v Trstu in Kopru. Fotografije so bile posnete z analognim fotoaparatom in niso bile togo dokumentarne. Podobno kot raziskovalna metoda hodinarja, ki združuje

neposrednost z meditativno hojo in esejističnim pisanjem ter dopušča, da misli tavajo, je avtorica skušala kar se da neobremenjeno opazovati v fotografije ujeti vse, kar je pritegnilo njen pogled, brez možnosti takojšnjega vpogleda v nastali material. To je tvegano početje, ki pa nas v trenutku ustvarjanja osvobaja racionalizacije, nadzora in zaključkov. Predstavljeni diptihi, dvojci fotografij, združujejo abstraktno in konkretno, celoto in drobec, objektivno in intimno. Delujejo

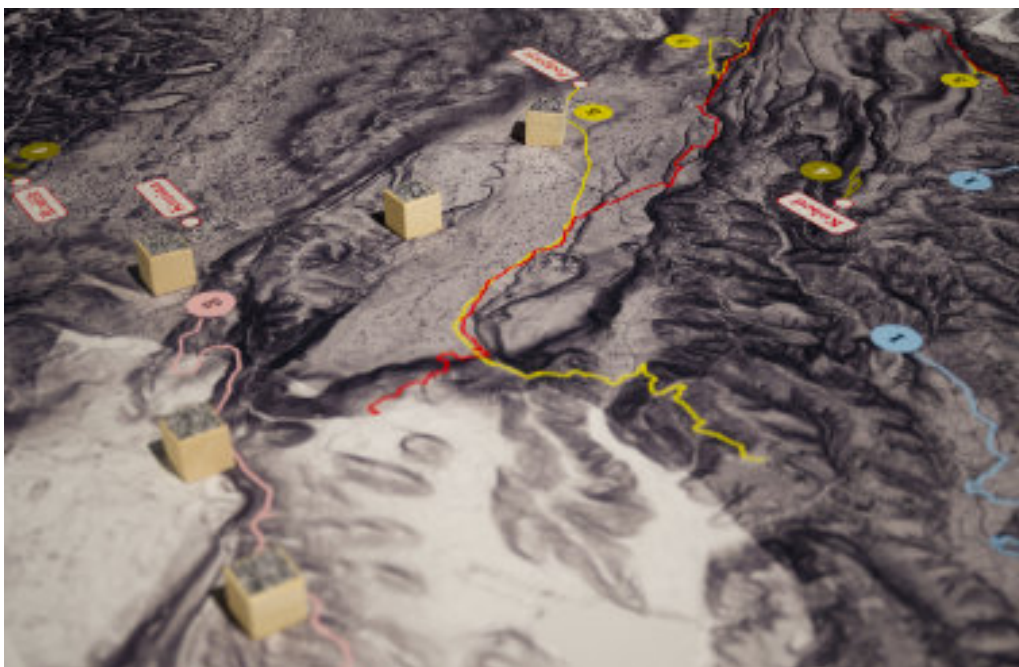
kot reportaža občutij, kot raztresene beležke s poti, ki veliko bolj kot vidne vidike krajine izrišejo vonj in teksturo drobnega prahu, hrumenje strojev ter zven korakov.

V drugem koraku je bila na ogled postavljena spletna zbirka esejev FootNotes,³ izhodiščno zastavljena kot prostor raziskovalnih refleksij. Uvedla ga je predstavitev video esaja z naslovom *Archiving Silences*,⁴ v katerem je Živa Caf prepletla esej Nataše Rogelja Caf in terenske posnetke Špele Ledinek Loez v hibridni video zapis, ki odpira vprašanja o arhiviranju zgodovinskega molka v Istri. Zbirka FootNotes z uporabo različnih žanrov – besedilni esej, video esej, foto esej, zvočni esej in antropoezija – odpira prostor širokega spektru eksperimentalnih raziskovalnih zapisov. Zamišljena je kot hibridni prostor med znanostjo in umetnostjo s poudarkom na humanističnih ter družboslovnih temah. Besedila v zbirki pravzaprav zapolnjujejo vrzel med terenskimi beležkami in znanstvenim tekstom. Navadno namreč velja prepričanje, da je pisanje zadnji del sosledja korakov branje – raziskovanje – pisanje, a vendar pisanje pogosto omogoča in narekuje naše

² Podrobneje o projektu *Biografije Istrskih poti: hoja in pisanje kot metodi raziskovanja obmejnih prostorov* (J6-4611), ki ga je financirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije, prim. Spletna stran 1.

³ Prim. Spletni vir 2

⁴ Prim. Spletni vir 3.

Zemljevidenje istrskih poti (foto: Živa Caf, 2025).

razmišljanje. Povedano drugače – med *zabeležiti* in *zapisati* obstaja tisti večkrat spregledani *pisati*, ki je ključ za razumevanje procesa analize. Kot je nekoč zapisal Walter Benjamin: včasih se v terenskih zapisih in osebnih razmišljanjih skriva bistveno.

V tretjem koraku so bili na ogled postavljeni hodinarji, ki smo jih izvedli v okviru projekta in so jih na okrogli mizi, ki jo je vodila Nataša Rogelja Caf, predstavili kuratorji Jure Gombač, Nataša Gregorič Bon, Dimitrij Mlekuž Vrhovnik, Marjeta Pisk in Igor Rogelja. Hodinarji so kurirani dogodki, na katerih (izbrani) udeleženci ob skupni hoji in pisanju razmišljajo o določeni temi ter vprašanjih, pri čemer so prav udeleženci sami in razprave med njimi osrednji vir za oblikovanje odgovorov na zastavljena vprašanja. Takšni raziskovalni dogodki se gibljejo v hibridnem prostoru med terenskim delom in analizo; meja med njima ni nikoli povsem jasno začrtana. V našem primeru smo jih povezali z

eksperimentalnim etnografskim pisanjem, pri katerem se hoja (in pisanje) uporablja tudi kot posebna metodološka in epistemološka intervencija, ki omogoča prostorsko in časovno širitev ter meditativno poglobljanje etnografskega dogodka s pomočjo hoje in pisanja.

VIRI IN LITERATURA:

Spletni viri

Spletni vir 1: <https://giam.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/biografije-istrskih-poti-hoja-in-pisanje-kot-metodi-raziskovanja-obmejnih> (dostop: 12. 12. 2025).

Spletni vir 2: <https://footnotes.zrc-sazu.si/> (dostop: 12. 12. 2025).

Spletni vir 3: <https://footnotes.zrc-sazu.si/archiving-silences/> (dostop: 12. 12. 2025).